

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Świadectwa pamięci o Zuzannie Morawskiej w Mławie

czas trwania: 2 godziny, typ: piesza, liczba miejsc: 5, stopień trudności:
bardzo łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Zuzanna Morawska urodziła się w 1840 roku w Sokolówku niedaleko Ciechanowa. Była literatką, poetką, powieściopisarką i działaczką oświatową okresu pozytywizmu. Swoje życie poświęciła najmłodszym. Uczyła dzieci w tajnych pensjach, pisała dla nich wiersze, bajki, powiastki. Zgodnie z ideami pozytywistycznymi owocnie współpracowała z prasą. Jej teksty drukowało wiele ówczesnych czasopism. Prowadziła tajne nauczanie podczas pobytu w Warszawie. W 1897 roku na stałe przeniósła się w okolice Mławy.

Spacer rozpoczynamy na ul. Ordon, gdzie na terenie Szkoły Podstawowej nr 7 ustawiony jest pomnik Zuzanny Morawskiej, szkoła nosi nazwisko poetki od 1994 roku. Szkolna biblioteka poszczycić się może bogatą wystawą pamiątek po Zuzannie Morawskiej. Stworzona została przez nauczycielki szkoły: Zofię Kazimierską i Dorotę Klimek. Nie brak na niej dokumentów dotyczących życia poetki: kserokopia aktu urodzenia, dyplom Kółka Ziemiarek Mławskich; znaleźć tam też można wycinki z gazet pozytywistycznych i wydania książkowe powieści historycznych. Wystawa ma służyć przybliżeniu uczniom i pedagogom osoby Zuzanny Morawskiej. W Szkole Podstawowej nr 7 w Mławie niemal czuć obecność Zuzanny Morawskiej.

W piastowanie pamięci o patronce zaangażowani są nauczyciele i dbają oni o to, by uczniowie nie zapomnieli o oddawaniu należytego szacunku poetce. Ze szkoły przenosimy się na ulicę Sienkiewicza, przy której stoi budynek dawnej pensji dla kobiet. Gdy Zuzanna Morawska przeprowadziła się z Warszawy w okolice Mławy, podjęła tam pracę jako nauczyciel języka polskiego, ówczesne władze złagodziły nieco prawo edukacyjne i możliwa była nauka w szkołach języka ojczystego. Zuzanna Morawska pracowała także w oddalonym o kilka metrów I Liceum Ogólnokształcącym.

Na starym rynku, po jego zachodniej stronie stoi blok, na miejscu którego, przed wojną, mieściła się kamienica, w której mieszkała Zuzanna Morawska. Sytuacja materialna zmusiła ją do sprzedania posiadłości pod Mławą, kupiła wówczas niewielkie mieszkanie na Starym Rynku, w którym udzielała korepetycji i prowadziła tajne nauczanie. Doczekała w nim końca swoich dni. Pochowana została na cmentarzu przy kościele św. Wawrzyńca. 21 sierpnia 1993 roku na owym cmentarzu odbyło się uroczyste odsłonięcie nowej płyty nagrobnej ufundowanej przez mławskie przedsiębiorstwo budowlane INSBUD S.A. Przedsięwzięcie zostało podjęte z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Mławskiej.

Program wycieczki

Mława

Pomnik Zuzanny Morawskiej - wspomnienie o poetce

W 1994 roku, na okoliczność nadania Szkole Podstawowej nr 7 imienia Zuzanny Morawskiej, ówczesny burmistrz odsłonił w budynku szkoły tablicę pamiątkową, a w 2004 roku na terenie placówki oświatowej stanął monument przedstawiający popiersie patronki szkoły. Zuzanna Morawska urodziła się w 1840 roku w Sokołówku niedaleko Ciechanowa. Była literatką, poetką, powieściopisarką i działaczką oświatową okresu pozytywizmu. Swoje życie poświęciła najmłodszym. Uczyła dzieci w tajnych pensjach, pisała dla nich wiersze, bajki, powiastki. Zgodnie z ideami pozytywistycznymi owocnie współpracowała z prasą. Jej teksty drukowało wiele ówczesnych czasopism. Prowadziła tajne nauczanie podczas pobytu w Warszawie. W 1897 roku na stałe przenieśli się w okolice Mławy, stała się właścicielką posiadłości ziemskiej, którą nazwała Zulinkiem. Wojna zmusiła ją do sprzedania dworku i przeprowadzenia się do miasta. Swoich ostatnich dni doczekała w mieszkaniu w kamienicy na Starym Rynku. Zmarła w 1922 roku w Mławie, gdzie została pochowana na Cmentarzu Parafialnym św. Wawrzyńca.

53°06'45"N 20°22'17"E | na mapie:A

Mława

Dawna żeńska pensja Antoniny Mrozowskiej (XIX /XX)

Pod koniec XIX wieku na placu u zbiegu ulic Reymonta i Sienkiewicza znajdował się ogród z sadem. Działkę kupiła Antonina Mrozowska i pobudowała na niej piętrowy budynek, w którym od 1898 roku prowadzona była szkoła żeńska. W 1905 roku władze carskie złągodziły nieco restrykcje wobec placówek oświatowych i zezwoliły na nauczanie języka polskiego. Wówczas pracę w pensji podjęła Zuzanna Morawska – pisarka i nauczyciela języka polskiego, a placówka rozwijała się w imponującym tempie. W początkowych latach istnienia pensja liczyła cztery klasy, później siedem. Dziewczęta uczyły się trzech języków obcych: łacińskiego, francuskiego i niemieckiego. Atutem pensji był internat, w którym mieszkały dziewczęta spoza Mławy. Szkoła kształciła uczennice polskiego i żydowskiego pochodzenia wywodzące się z najlepszych inteligentnych, urzędniczych i ziemiańskich domów. Była to więc szkoła elitarna. Koniec lat 20. XX wieku to kryzys pensji. Kłopoty finansowe i powstanie Szkoły Handlowej przyczyniły się do przejścia pensji przez Macierz Szkolną, szkoła pozostała jednak w obecnym budynku. Z biegiem lat zmieniło się kierownictwo szkoły i narastały kłopoty finansowe. Spadkobierca majątku po Antoninie Mrozowskiej w 1939 roku wypowiedział szkole lokal. 12 grudnia 1978 roku kamienica trafiła w ręce Skarbu Państwa. Działający w imieniu Skarbu Państwa Kazimierz Walczak kupił tę nieruchomość z przeznaczeniem dla potrzeb Zespołu Szkół Zawodowych nr 2. W 2004 roku szkołę przeniesiono do nowo pobudowanego gmachu przy ul. Z. Morawskiej. Zabytkowa kamienica nie zapewniała uczniom warunków do nauki. Budynek przeszedł w 2010 roku gruntowny remont, odzyskał dawną świetność.

53°06'43"N 20°22'27"E | na mapie:B

Mława I Liceum Ogólnokształcące

Budynek pobudowano w połowie XIX wieku i funkcjonowała w nim obwodowa szkoła filologiczna – później przekształcona w powiatową. Aktywność powstańcza nauczycieli i uczniów oraz postępująca rusyfikacja doprowadziły do zawieszenia działalności szkoły. Otwarto ją na nowo w 1892 roku – w kadry nauczycielskiej znalazła się wówczas także Zuzanna Morawska. Szkoła pełniła funkcję pensji dla dziewcząt, na początku XX wieku przemianowano ją na szkołę dla chłopców. Pierwsze egzaminy końcowe przeprowadzono w 1911 roku. W 1922 roku patronem placówki został Stanisław Wyspiański. W czasie II wojny światowej w budynku mieścił się komisariat i szpital wojskowy, działalność edukacyjna została zawieszona. W 1948 roku gmach odbudowano i wyremontowano, przywracając mu dawną świetność. I Liceum Ogólnokształcące mieści się niedaleko Parku Miejskiego, w którym podczas przerw tłoczno od uczniów.

53°06'41"N 20°22'41"E | na mapie:C

Mława Serce miasta

Rynek w Mławie zawsze był najważniejszą częścią miasta i punktem orientacyjnym. Układ ulic w centrum typowy jest dla miast średniowiecznych – tzw. układ czterech „gęsich szyj”. Na środku rynku zlokalizowany jest Ratusz Miejski i kościół Św. Trójcy – znajdujące się na placu w kształcie zbliżonym do trapezu ze wszystkich stron „ogrodzonego”; ulicami. Jest to rzadko spotykany w Polsce układ, aby na jednym placu znajdował się ratusz i kościół. Na staromiejskim rynku skupiało się życie towarzyskie całego miasta. Kwitł handel, mławscy Żydzi i przyjezdni organizowali targ i prezentowali swoje towary. Rynek był miejscem, gdzie dokonywano egzekucji przestępców skazanych na karę śmierci przez ścięcie. Miasto miało prawo miecza, wykonywano wyroki wymierzone przez starostę królewskiego. Zabudowa, początkowo drewniana – charakterystyczna dla miast mazowieckich, z biegiem lat ustępowała miejsca murowanym kamienicom. Zmiany te nie zatępiły jednak dawnego układu urbanistycznego. Nadejście II wojny światowej przyniosło kres średniowiecznemu charakterowi miasta. Pierwsze cztery dni września 1939 roku przekreśliły wieloletnią tradycję mławskiego rynku. Mława była bombardowana przez lotnictwo i ostrzeliwana przez artylerię niemiecką. Zniszczeniu uległo wiele ulic i budynków. Mimo że Mława podniosła się z gruzów, rynek nie był już tak kluczowym miejscem dla mławiaków. Handel kwitł na hali targowej i w okolicznych sklepach. Stary Rynek to teraz miejsce jedynie rekreacyjne. Mieszkańcy

mogą odpocząć na ławeczkach rozmieszczonych wokół placu. Rynek jest miejscem spotkań młodzieży.

53°06'42"N 20°22'58"E | na mapie:D

Mława

Barokowy kościół cmentarny św. Wawrzyńca (1786)

Kościół Św. Wawrzyńca jest najstarszą mławską świątynią. Ulokowany jest na wzgórzu cmentarza. Początki kościoła sięgają XII wieku. Kościół był wybudowany z drewna na planie krzyża. Tylko zakrystia była murowana. Świątynia posiadał cztery ołtarze: Św. Wawrzyńca, Św. Kazimierza, Św. Krzyża i Matki Boskiej.

W latach 1692-1713 w kościele odbywały się nabożeństwa przeniesione z kościoła Świętej Trójcy, który został zniszczony na skutek pożaru. 4.06.1713 roku odbyła się konsekracja parafialnej świątyni po jej odbudowie. W 1715 roku pieczę nad kościołem przejęli księża Misjonarze, którzy poświęcili się renowacji jej. Niestety, w 1743 roku pożar spowodowany uderzeniem pioruna zniszczył kościół doszczętnie. W 1768 roku rozpoczęto odbudowę kościoła. Prace trwały 20 lat.

Nowo wzniesiona świątynia w niezmiennym kształcie stoi na wzgórzu cmentarnym do dziś. Zbudowana została na planie prostokąta. Po bokach znajdują się: kwadratowa kruchta i zakrystia. Wnętrze pokryte jest stropem drewnianym. W zakrystii sklepienie ma charakter kolebkowo-krzyżowy. W latach 1807-1815 funkcjonowała, jako magazyn mebli dla rodzin wracających z Łotwy i Litwy. W kościele znajdują się kilka "perełek"; z XVIII wieku: obrazy Św. Wojciecha, Św. Wawrzyńca i ukrzyżowanego Chrystusa, oraz kilka murowanych epitafia również datowanych na XVIII wiek. Kościół przeszedł remont w 1961 roku. Niegdyś parafialny, dziś służy jako kościół filialny, przedpogrzebowy.

53°06'37"N 20°23'22"E | na mapie:E

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): sylwiancynka, sylwiancynka, sylwiancynka, sylwiancynka, piotrek1

Trasa dodana przez: sylwiancynka

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
sobota 24 sierpnia 2024 21:11:51